

Problemet är frånvaro av självrannsakan

Svenska Dagbladet den 11 oktober 2018

Under 12 månader skrev James Lindsay, Helen Pluckrose och Peter Boghossian 20 bluff-uppsatser med absurda slutsatser, alla förpackade i en fashionabel jargong. Uppsatserna antogs för publicering i högprofilerade vetenskapliga tidskrifter inom det forskningsfält som författarna kallar grievance studies, exempelvis genus-, queer- och fetmastudier. Bland de sju artiklarna som godkänkts för publicering finns även ett utdrag ur Adolf Hitlers "Mein Kampf", omskriven med ett intersektionellt språk, som sedan publicerades i Affilia, en tidskrift för genusstudier.

Tilltaget är inte unikt. Vid slutet av 1990-talet var Alan Sokal, professor vid New York University, nyfiken på om den postmoderna kulturtidskriften Social Text skulle publicera ett nonsensinlägg som "smickrade redaktörernas ideologiskt förutfattade meningar". Hans experiment – känt som Sokalaffären – var för mer än 20 år sedan ämnat att visa att postmodernismen hade sparat ur och att det finns akademisk litteratur som är ren nonsens.

Flera har chockats över att personer som inte är verksamma inom de aktuella forskningsområdena lyckades få så många bluffuppsatser publicerade på så kort tid. Men en sökning visar att många uppsatser i dessa tidskrifter inte skiljer sig väsentligt från bluffartiklarna.

Det är svårt att se varför bluffen skulle ha avslöjats – utom för att författarna hade fejkat fakta. Vad gäller slutsatserna så tycks sådant som de flesta av oss anser vara nonsens vara normalt för den lilla gruppen experter som är verksamma på dessa områden.

Artikelförfattarnas förmåga att dupera tidskrifter är i sig inte anmärkningsvärd. Oroande är däremot avsaknaden av självkritik från de så kallade experterna när bluffen uppdagades. Vissa som gick i svaromål förklarade att bluffen var en konservativ sammansvärjning, en samordnad attack från högerkanten – trots att författarna själva upplyst om att de är vänsterliberaler. Ingen av experterna förklarade varför bluffen var så lätt att genomföra inom just deras ämne.

Ett annat, mer förnuftigt, försvar hade varit att dessa fält är unga och outvecklade. Etablerade forskningsområden ger ibland upphov till avknoppningar. Inledningsvis kan det saknas gemensamma teorier och metoder, eller tillräckligt med experter för att klara av en kvalitetskontroll. Just detta är problemet. Erkänner man att ett forskningsfält är i sin linda måste man också acceptera att det inte är tillräckligt utvecklat för att basunera ut slutsatser vare sig till politiker eller till allmänheten, än mindre presentera en plan för hur samhället ska formas och hur individer ska leva sina liv.

Många akademiska ämnen accepterar inte nonsens. Det är dock inte uteslutet att nonsensuppsatser publiceras även inom dessa fält. Men när sådana uppsatser presenteras så kommenteras och kritiserar de av kollegor inom respektive fält. Det är inte bluffen i sig, utan frånvaron av självrannsakan som gör att vissa forskningsområdens akademiska legitimitet bör ifrågasättas, liksom att skattepengar finansierar denna forskning.

Özge Öner